

การสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

(A Survey of Problems and Obstacles in the Teaching of the Social
Studies in the Lower Secondary Grades)

โดย

นางสาว จิตรบุญรวม เข้าวัดมา ค.ม.

วิทยานิพนธ์

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปฏิบัติงานบัณฑิต

ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกวิชามัธยมศึกษา

พ.ศ. ๒๕๐๔

000370

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนประกอบการศึกษิตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....ดร.ท.ท.ส.ท......ดร.ก.ร.ว.น.น. ประธานกรรมการ
.....ผ.อ.อ.อ. อ.ร.น.น.น.น.น.น.น. กรรมการ
.....ผ.อ.อ.อ. อ.ร.น.น.น.น.น.น. กรรมการ
.....ดร.อ.อ.อ. อ.ร.น.น.น.น.น.น. กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัย อาจารย์ พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

บทคัดย่อ

ปัญหาที่ทำการวิจัยครั้งนี้คือ การสำรวจปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชา สังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความประสงค์เพื่อรวบรวมว่าปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะสายสามัญมีอะไรบ้างและมีมากน้อยเพียงไร

ในการดำเนินงาน ผู้เขียนได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูและนักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนในโครงการปรับปรุงของกรมวิสามัญศึกษาในจังหวัดพระนครและธนบุรี จำนวนประชากร ๕๐๐ คน ครู ๑๐๐ คน ใน ๒๐ โรงเรียน นักเรียน ๓๐๐ คน ใน ๑๐ โรงเรียน เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้วได้นำมาวิเคราะห์ผล โดยคิดเป็นร้อยละและเสนอในตาราง

ผลของการวิเคราะห์ครั้งนี้ปรากฏว่า วิธีการสอนของครูยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนน้อย และยังไม่ค่อยทันสมัย มีหนังสือสำหรับค้นคว้าน้อยเกินไป ไม่มีห้องสังคมศึกษา และพิพิธภัณฑสถานสังคมศึกษา ครูจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรน้อยเกินไป และโรงเรียนไม่มีชุมนุมสังคมศึกษาสำหรับครูและนักเรียนได้ร่วมมือกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะมีดังนี้คือการที่จะปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้ดีขึ้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น ตัวครูเองจะต้องหาทางปรับปรุงบุคลิกภาพและวิธีสอนของตนให้ดียิ่งขึ้น และหมั่นศึกษาหาความรู้เสมอ กระทรวงศึกษาธิการต้องจัดการอบรมครู ปรับปรุงหลักสูตร ประมวลการสอน และแบบเรียนให้ดีและเหมาะสมยิ่งขึ้น โรงเรียนต้องช่วยเหลือในการจัดบริการต่าง ๆ สำหรับครู เช่น จัดทำหนังสือสำหรับศึกษาค้นคว้า และอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ด้วย.

กิติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง " การสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น " ผู้เขียนสามารถดำเนินงานไปได้ด้วยความเรียบร้อยและประสบความสำเร็จลงด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจากท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรูญทัศน์ พุกกะมาน และอาจารย์ พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำชี้แจงและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อาจารย์ ประคอง วรรณสุต ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการวิจัยและการคำนวณ และอาจารย์ ศรีนาถ สุริยะ ได้กรุณาให้คำปรึกษาคำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ บางเรื่อง ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ทั้งสี่ท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณอาจารย์ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์ใหญ่ และอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ตลอดจนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ที่ได้ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เขียนในการรวบรวมข้อมูลมาประกอบการวิจัยครั้งนี้

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑. จำนวนครูชายและหญิงซึ่งตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้.....	๒๑
๒. อายุของครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา	๒๒
๓. วุฒิของครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา	๒๓
๔. ระยะเวลาที่ครูสอนวิชาสังคมศึกษา.....	๒๕
๕. จำนวนชั่วโมงวิชาสังคมศึกษาและวิชาอื่นที่ครูสังคมศึกษาสอนใน ๑ สัปดาห์.	๒๖
๖. ✓ วิชาสังคมศึกษาและวิชาอื่นที่ครูสังคมศึกษาสอน... ..	๒๗
๗. วิชาที่ครูสังคมศึกษาดำเนินมากที่สุด	๒๘
๘. ✓ เหตุผลที่ครูต้องสอนวิชาสังคมศึกษา.....	๓๐
๙. การใช้เวลาว่างของครูสังคมศึกษา.....	๓๑
๑๐. ✓ ความรู้สึกของครูสังคมศึกษาที่มีต่อการสอนวิชาสังคมศึกษา	๓๓
๑๑. ✓ ความเห็นของครูเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา	๓๔
๑๒. วิชาในหมวดสังคมศึกษาที่ครูสังคมศึกษาชอบมากที่สุดเรียงตามลำดับ	๓๕
๑๓. ✓ สาเหตุที่ครูไม่ชอบสอนวิชาสังคมศึกษา	๓๗
๑๔. ✓ คุณประโยชน์ของวิชาสังคมศึกษาที่ครูวิชาสังคมศึกษามองเห็น.....	๓๘
๑๕. เวลาที่ครูชอบสอนวิชาสังคมศึกษามากที่สุด	๔๐
๑๖. ความเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับการสอนวิชาในหมวดสังคมศึกษาให้สัมพันธ์กันและการสอนวิชาในหมวดสังคมศึกษา.....	๔๑
๑๗. ความเห็นของครูเกี่ยวกับการสอนวิชาอื่นให้สัมพันธ์กับวิชาในหมวดสังคมศึกษา.	๔๒
๑๘. วิชาอื่นที่ครูวิชาสังคมศึกษาสอนนอกเหนือจากวิชาสังคมศึกษา และวิชาอื่นที่ครูวิชาสังคมศึกษาสอนให้สัมพันธ์กับวิชาสังคมศึกษา	๔๓
๑๙. ความเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับการสอนวิชาสังคมศึกษาแบบมีกิจกรรมการใช้อุปกรณ์ และการวัดผลภายในชั่วโมง	๔๕

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๒๐.	เวลาและการเตรียมการสอนของครูสังคัมศึกษา..... ๕๖
๒๑.	✓ วิธีสอนวิชาสังคัมศึกษาของครูสังคัมศึกษา... ๕๗
๒๒.	วิธีสอนแบบบรรยายที่ครูสังคัมศึกษาใช้ ... ๕๘
๒๓.	ความรู้ลึกของครูสังคัมศึกษาเมื่อสอนจบชั่วโมงหนึ่ง ๆ. ๕๒
๒๔.	✓ ปัญหาในการสอนวิชาสังคัมศึกษา.... ๕๔
๒๕.	การอบรมครูและการนิเทศการศึกษา. ๕๖
๒๖.	เวลาของการอบรมและการนิเทศการศึกษาที่ครูสังคัมศึกษาต้องการ..... ๕๘
๒๗.	การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนวิชาสังคัมศึกษา ๖๐
๒๘.	วิชาในหมวดสังคัมศึกษาที่ครูสังคัมศึกษาสอนและอุปกรณ์ที่ครูสังคัมศึกษาเคย ใช้ประกอบการสอน..... ๖๑
๒๙.	อุปกรณ์ประเภทวัสดุที่ครูสังคัมศึกษาเคยใช้.. ๖๒
๓๐.	ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ จำนวนอุปกรณ์และความสะดวก ในการใช้อุปกรณ์การสอน ๖๔
๓๑.	การสำรวจอุปกรณ์การสอนวิชาสังคัมศึกษาของครูสังคัมศึกษาก่อนการใช้.. ๖๖
๓๒.	ครูสังคัมศึกษาใช้อุปกรณ์ประเภทวัสดุเฉลี่ยในเวลา ๑ เดือน. ๖๗
๓๓.	อุปกรณ์ประเภทวัสดุที่ครูสังคัมศึกษาใช้ได้ผลมากที่สุด... ๖๘
๓๔.	อุปกรณ์ประเภทวัสดุที่ครูสังคัมศึกษาใช้บ่อยที่สุด ๖๙
๓๕.	ครูสังคัมศึกษาใช้อุปกรณ์ประเภท โสตทัศนศึกษาเฉลี่ยในเวลา ๑ เดือน. ๗๐
๓๖.	อุปกรณ์ประเภท โสตทัศนศึกษาที่ใช้ได้ผลมากที่สุด.. ๗๑
๓๗.	อุปกรณ์ประเภท โสตทัศนศึกษาที่ครูสังคัมศึกษาใช้บ่อยที่สุด. ๗๒
๓๘.	สถานที่ที่ครูไปติดต่อเพื่อนำภาพยนต์มาฉายประกอบการสอนวิชาสังคัมศึกษา. ๗๓
๓๙.	ปฏิบัติยานักเรียนเมื่อครูจัดกิจกรรมและใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนวิชา สังคัมศึกษา..... ๗๖

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔๐.	การใช้และการสร้างอุปกรณ์ประกอบการสอนของครูสังคัมศึกษา.....	๓๘
๔๑.	สาเหตุที่ครูไม่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนวิชาสังคัมศึกษา....	๔๑
๔๒.	การสอนและกิจกรรมประกอบการสอน.....	๔๓
๔๓.	ประเภทของกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษาที่ครูสังคัมศึกษา เคยจัด.....	๔๖
๔๔.	การจัดป้ายนิเทศหรือป้ายประกาศเกี่ยวกับวิชาสังคัมศึกษาของครูสังคัมศึกษา.	๔๘
๔๕.	เวลาในการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ทางสังคัมศึกษาของครูสังคัมศึกษา....	๕๐
๔๖.	การศึกษานอกสถานที่หรือการพัฒนาจร.....	๕๑
๔๗.	สิ่งที่ครูได้ปฏิบัติก่อนการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่....	๕๖
๔๘.	ความเห็นของครูสังคัมศึกษาเกี่ยวกับการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่....	๕๘
๔๙.	ตำแหน่งและหน้าที่ของครูสังคัมศึกษาในชุมนุมสังคัมศึกษา....	๕๙
๕๐.	ปัญหาที่ครูสังคัมศึกษาประสบในการทำกิจกรรม....	๑๐๑
๕๑.	การวัดผลการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษา	๑๐๓
๕๒.	ความเห็นของครูสังคัมศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาสังคัมศึกษา	๑๐๗
๕๓.	การมีส่วนร่วมในการทำประมวลการสอนของครูสังคัมศึกษา	๑๐๙
๕๔.	การทำประมวลการสอนวิชาสังคัมศึกษา	๑๑๐
๕๕.	ความเห็นของครูสังคัมศึกษาเกี่ยวกับแบบเรียนที่ใช้ยังไม่เหมาะสม..	๑๑๒
๕๖.	ชื่อผู้แต่งแบบเรียนวิชาสังคัมศึกษา.....	๑๑๖
๕๗.	ชนิดของหนังสือที่ครูวิชาสังคัมศึกษาใช้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อนำมาประกอบ การสอนวิชาสังคัมศึกษา.....	๑๑๙
๕๘.	สิทธิของครูในการใช้ห้องสมุดหรือห้องสังคัมศึกษา..	๑๒๓
๕๙.	ความเห็นของครูเกี่ยวกับการสอนวิชาสังคัมศึกษาในห้องสังคัมศึกษา.	๑๒๔

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๒๐. ประโยชน์ของห้องสังคมศึกษา	๑๒๕
๒๑. สิ่งที่ครูวิชาสังคมศึกษาต้องการปรับปรุงเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเรียงตามลำดับความต้องการมากที่สุด	๑๒๖
๒๒. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนวิชาสังคมศึกษา	๑๓๖
๒๓. สาเหตุของนักเรียนที่ไม่ชอบวิชาสังคมศึกษา.....	๑๓๘
๒๔. วิชาในหมวดสังคมศึกษาที่นักเรียนชอบมากที่สุดและน้อยที่สุด	๑๔๐
๒๕. ความเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับเวลาที่ชอบเรียนวิชาสังคมศึกษาและจำนวนเวลาในการเรียนวิชาสังคมศึกษาใน ๑ สัปดาห์.. ..	๑๔๒
๒๖. ความเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับครูวิชาสังคมศึกษา.....	๑๔๓
๒๗. แบบของครูวิชาสังคมศึกษาที่นักเรียนต้องการ.. ..	๑๔๕
๒๘. ความเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการสอนวิชาสังคมศึกษา หรือการสอนวิชาสังคมศึกษากับวิชาอื่นของครูวิชาสังคมศึกษา	๑๔๗
๒๙. ความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับการสอนแบบมีอุปกรณ์ประกอบการสอน.....	๑๔๘
๓๐. การรวมกิจกรรมของนักเรียน.....	๑๔๙
๓๑. ความรู้สึกของนักเรียนในขณะทีครูสอนวิชาสังคมศึกษา.	๑๕๐
๓๒. สิ่งที่นักเรียนทำเมื่อไม่เข้าใจวิชาสังคมศึกษา... ..	๑๕๑
๓๓. สภาพของอุปกรณ์ที่ครูใช้ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา.	๑๕๒
๓๔. กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาที่นักเรียนเคยร่วมด้วย..	๑๕๓
๓๕. การติดตามเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวประจำวันของนักเรียน เพื่อนำมาประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษา... ..	๑๕๖
๓๖. ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับระยะเวลาในการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา	๑๕๗

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๗๗. ระยะเวลาที่ครูวิชาสังคมศึกษาพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่.....	๑๕๘
๗๘. การเลือกสถานที่ที่จะไปศึกษานอกสถานที่	๑๖๐
๗๙. ยานพาหนะที่นักเรียนชอบใช้ในการเดินทาง.....	๑๖๑
๘๐. ความต้องการของนักเรียนก่อนการไปศึกษานอกสถานที่... ..	๑๖๒
๘๑. เหตุผลของนักเรียนในการไปรวมหรือไม่รวมในการศึกษานอกสถานที่	๑๖๓
๘๒. ความรู้สึกของนักเรียนเมื่อกลับจากการไปศึกษานอกสถานที่	๑๖๖
๘๓. สิ่งที่นักเรียนได้กระทำเมื่อกลับจากการไปศึกษานอกสถานที่	๑๖๗
๘๔. ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการวัดผลภายหลังการศึกษานอกสถานที่.	๑๖๘
๘๕. วิธีการวัดผลที่นักเรียนชอบ.....	๑๗๑
๘๖. เวลาและประเภทของการวัดผลที่นักเรียนต้องการ	๑๗๓
๘๗. ความเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมของแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา	๑๗๕
๘๘. ชนิดของหนังสือที่นักเรียนใช้อ่านประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษา.. ..	๑๗๗
๘๙. สถานที่ที่นักเรียนชอบไปเรียนวิชาสังคมศึกษา	๑๘๐
๙๐. สิทธิของนักเรียนในการใช้ห้องสมุดหรือห้องสังคมศึกษา.....	๑๘๒